

NORSK PEN

Årsmelding 2021

Innhold

Leder har ordet	4
2021: Et overblikk	7
Norsk PEN globalt	8
Fribyordningen	24
Norsk PEN i Norge	28
Arrangementer og markeringer	35
Informasjon og medier	40
Organisasjon	44
Økonomi	46

Norsk PEN

Wergelandsveien 29
0167 Oslo
Tlf: 930 02 262
E-post: pen@norskpen.no
www.norskpen.no

Facebook: @NorskPEN
Twitter: @PEN_Norway
YouTube: Norsk PEN
Instagram: @norskpen

Designmal av Kikkut.
Tilrettelagt av Norsk PEN

Bilder er tatt av Norsk PEN,
der intet annet fremgår.

Omslagsfoto: Utenfor
rettsbygningen hvor Julian
Assanges rettshøring fant
sted 27. og 28. oktober.
Foto: Sara Whyatt

Baksidefoto: Styret
og sekretariat på
strategiseminar på Utøya i
oktober; nestlederbytte på
årsmøtet i mai; protester
utenfor rettshøringen av
Assange.

Høyt og lavt i 100 år

Ytringsfrihet er et storslått prinsipp for å sikre et åpent, troverdig og demokratisk samfunn. Ofte blir denne store tanken til en praktisk utfordring. Norsk PEN er en forsvarer av den prinsipielle retten til å meddele og motta informasjon, og vi jobber for å sikre forståelse for betydningen av ytringsfrihet. Men vi er også en aktivistorganisasjon.

Daglig skjer vårt arbeid gjennom hjelp til enkeltpersoner som må forsvares, som trenger hjelp til å flykte ut av landet de er i, eller som er i akutt behov for økonomisk støtte.

I 2022 feirer vi 100-årsjubileum. I snart 30 av disse årene har vi jobbet systematisk med å hjelpe forfulgte forfattere, journalister og andre frie ytrere verden over gjennom Fribyordningen. Etter flere år med pandemi er det altfor mange ytrere som er på flukt. Mange søker seg til en friby der de får opphold og støtte, slik at de kan fortsette arbeidet sitt. Fribyordningen omfatter forfattere, poeter, dramatikere, filmskapere, redaktører, oversettere, forleggere, journalister, karikaturtegnere, bloggere, billedkunstnere og musikere. Å bli en del av Fribyordningen er et privilegium. Slike byer er et knapt gode. I fjor ble ytterligere fire norske byer fribyer. Og det kom tre nye fribyforfattere til Norge. Det er

”

Ofte er det vanskelig og farlig å hjelpe ytrere. Andre ganger blir ytringsfrihetens begrensninger sørgelig banal.

mye som må på plass før vedkommende kan bli reddet i sikkerhet. Hver enkelt søker skal vurderes nøye for å sikre at hen er forfulgt på grunn av sine ytringer.

Dette siste året har vi særlig måttet hjelpe enkeltpersoner i akutt pungenød. I slike tilfeller kan vi bruke Norsk PENs Krisefond. Vi vil derfor rette en varm takk til alle som har gitt penger til Krisefondet. De pengene kommer svært godt med. Alle bidrag går uavkortet til dem som trenger økonomisk hjelp. I løpet av det siste året har det av åpenbare årsaker kommet mange nødrops fra Afghanistan. I alt fikk 27 forfulgte journalister, forfattere, kunstnere og andre frie ytrere økonomisk støtte fra Norsk PENs Krisefond i 2021.

Ofte er det vanskelig og farlig å hjelpe ytrere. Andre ganger blir ytringsfrihetens begrensninger sørgelig banal. La meg ta et eksempel.

Satiretegneren Ahmed Falah er en av fribytegnerne i Norge. Han kom hit i 2018 som en del av Fribyordningen, etter å ha blitt sensurert og truet på livet i Irak for sine tegninger. Hans regimekritiske tegninger ble brukt i demonstrasjoner mot myndighetene. En dag fikk han et brev med en kule stukket under døren. Han er derfor en av dem som slapp gjennom nåløyet i Fribyordningen. To år etter at han kom hit, mottok Falah, sammen med Finn Graff og Siri Dokken, Norsk PENs Ossietzkypris 2020 på vegne av satiretegnere i Norge. Facebook var en viktig kanal for Falah i Irak. Der kunne han vise tegningene sine og holde kontakt med sitt publikum. Facebook fortsatte å være en slik kanal da han kom til Norge. Men i starten av 2021, noen

måneder etter prisutdelingen, ble Falahs konto på Instagram og Facebook plutselig stengt. En tegning av et sultent barn sittende på en klode, med tittelen «Barn av Jemen», ble for mye for noen.

Etter alle anstrengelser med å få Falah i sikkerhet i Norge og alle bidrag for at han ikke skulle sensureres til taushet, valgte et stort amerikansk selskap å kutte hans viktigste mulighet til å formidle seg. Hvor fortvilende er ikke det?

Norsk PEN protesterte, selvfølgelig. Men Facebook, som lever av at vi andre kommuniserer på deres plattform, har selv gjort det til en del av forretningsmodellen sin å være lite tilgjengelig. Facebook er mer komplisert å nå frem til enn flere lands myndigheter. Hvem er det som har klaget på tegningen til Falah? Hvorfor ble kontoen stengt? Slike spørsmål blir sjelden besvart.

Ahmed Falahs konto i sosiale medier ble omsider åpnet. Så skjedde tilsvarende med en annen av fribyforfatterne i Norge, Massaad Abu Fajr, som i en årrekke har kjempet for beduinene i Sinai, Egypt. For tiden er en ny lovgivning på gang fra Den europeiske union. I henhold til Digital Services Act blir selskap som Facebook pålagt å gjøre rede for hvorfor noe fjernes. De må også være tilgjengelig for henvendelser. Det burde være en selvfølge.

Vi i Norsk PEN er stolte over å jobbe for ytringsfrihet, selv om denne rettigheten i sin natur gjerne medfører uenighet og kontroverser. Og etter 100 år er mye gjort – men det gjenstår fortsatt en del.

Kjersti Løken Stavrum, mars 2022.
Styreleder, Norsk PEN

Norsk PEN er en forsvarer av ytringsfriheten

Støtter og beskytter fengslede forfattere og andre frie ytrere

Verden over blir forfattere, journalister, kunstnere og andre frie ytrere fengslet, forfulgt og trakassert, og til og med drept, for sitt arbeid. Norsk PEN vokter, reagerer og aksjonerer for å bidra til løslatelse og frifinnelse av tiltalte og/eller fengslede ytrere.

Forsvarer pressefrihet

Fri presse er hjørnesteinen i ethvert fungerende demokrati. Norsk PEN forsvarer og fremmer pressefrihet i Norge og globalt, og overvåker og følger trender og hendelser som påvirker pressefriheten.

Forsvarer kunstnerisk frihet

Den frie kunsten utsettes for stadig økende innstramminger verden over. Sensur, sanksjoner og fengsling er blitt en del av hverdagen for regimekritiske forfattere, kunstnere og andre frie ytrere. Norsk PEN forsvarer den frie kunsten i Norge og globalt. Helt sentralt er vårt omfattende arbeid for å sikre fribyordningen i Norge.

Skaper oppmerksomhet om varsling

Varslere spiller en viktig demokratisk rolle i dagens samfunn ved å avdekke kritikkverdige og ulovlige forhold. Norsk PEN belyser situasjonen til varslere i Norge og globalt.

2021: Et overblikk

3

forfulgte forfattere og journalister kom til en friby i Norge.

Siden 1996 har mer enn 90 forfulgte forfattere og kunstnere blitt invitert til Norge gjennom Fribyordningen.

4

nye norske fribyer ble innlemmet i Fribyordningen i 2021.

Ved utgangen av 2021 var det totalt 21 fribyer i Norge.

27

ytrere i fare mottok økonomisk støtte gjennom Norsk PENs Krisefond.

Norsk PENs Krisefond sikrer økonomisk støtte til ytrere i fare. Midlene er gaver fra våre medlemmer, givere og støttespillere!

10

rettssaker mot forfulgte ytrere ble fulgt av Norsk PEN i 2021.

Norsk PEN var tilstede som observatør på alle rettsakene til Osman Kavala, Julian Assange og den kurdiske avisen Özgür Gündem.

55

frivillige var med å drive organisasjonen.

I utgangen av 2021 hadde Norsk PEN 1023 medlemmer totalt.

29

seminarer, debatter og samtaler ble arrangert av Norsk PEN i 2021.

Mange av arrangementene var nettbasert. Totalt publiserte Norsk PEN 24 filmer på vår YouTube-kanal, inkludert nettarrangementene.

15

kronikker ble publisert av Norsk PEN i norske medier.

Totalt ble 92 tekster publisert på Norsk PENs nettside.

Støttemarkering for Belarus på Eidsvollsplass 12. august. Her med Norsk PENs fribykoordinator, Ingeborg Kværne.

Norsk PEN globalt

Norsk PEN støtter og beskytter skribenter, journalister og andre ytrere i en rekke land, og protesterer mot overgrep, trakassering, fengsling og i verste fall drap, av frie ytrere over hele verden.

I 2021 fulgte vi ekstra tett med på ytringsfrihetssituasjonen i Afghanistan, Belarus, Iran, Kina/Hongkong og Tyrkia.

Støttemarkering for
Afghanistan foran
Utenriksdepartementet,
11. september 2021.

Afghanistan: Ytringsfrihet fra vondt til verre

Afghanistan er et av landene i verden hvor det er farligst å være journalist. 81 journalister er drept siden 1998, i følge UNESCO.

Faren gjelder også andre ytrere. Allerede før Talibans maktovertakelse 15. august 2021 var ytringsfriheten vanskelig. Det ble øyeblikkelig verre. Den 4. august ble poeten, historikeren og medlem av Afghansk PEN, Abdullah Atefi, hentet fra sitt hjem og drept på åpen gate av Taliban. Han er ikke den eneste.

Nå frykter aktivister, journalister og kunstnere for sine liv. Særlig kvinner er utsatt. Mange lever i skjul, og tusenvis har flyktet fra landet. Musikk og billedkunst er forbudt, med noen få unntak.

Den frie journalistikken er brutt sammen. Flere enn 6000 journalister har mistet jobben. Fire av fem kvinnelige journalister er arbeidsløse. Mer enn 200 medier er stengt og andre har flyttet til utlandet. Sensur og selvsensur er utbredt, og regimet har kommet med nye retningslinjer for journalistikken.

Kortsiktig og langsiktig hjelp til frie ytrere fra Afghanistan

I året som har gått, har Norsk PEN arbeidet for å sikre støtte til PEN Afghanistan både på kort og lang sikt. Da Taliban tok over makten, måtte Forfatternes Hus i Kabul, drevet av PEN Afghanistan, evakueres og stenges. Siden 2004 har Norsk PEN sikret støtte til drift av huset. Vi bidro til å ivareta sikkerheten til de ansatte og la til rette for at noen av PENs aktiviteter kunne fortsette, både i Afghanistan og i eksil. Da situasjonen i Afghanistan

eskalerte i august, var Norsk PEN allerede i kontakt med Utenriksdepartementet om situasjonen.

August ble en intens måned for vårt Afghanistan-arbeid. 9. august sendte vi et brev til daværende utenriksminister Ine Marie Eriksen Søreide (H) der vi ba om beskyttelse av aktivister, forfattere, journalister og andre frie ytrere som var i fare. Vi ba også om at Norge skulle sikre at journalister og mediehus kunne gjøre jobben sin og bidra til at pålitelig informasjon kom ut til landets befolkning, så vel som til verden utenfor. Sammen med Amnesty, Afghanistankomiteen, Menneskerettighetsfondet og Rafto ba vi utenriksministeren om et møte for å koordinere arbeidet for grupper med beskyttelsesbehov i Afghanistan.

En uke senere inviterte Utenriksdepartementet til et felles møte om situasjonen for utsatte personer i Afghanistan. Kai Eide, Hege Newth og Siri Berge Engerud deltok fra Norsk PEN. Våre hovedpunkter var at Norge måtte sikre nødvisum til aktivister, journalister, kunstnere og andre utsatte sivilsamfunnsaktører i Afghanistan med beskyttelsesbehov. I tillegg ba vi om at en sikkerhetskorrridor skulle bli opprettet til flyplassen i Kabul slik at folk kunne evakueres.

24. august var styremedlem Kai Eide på Kveldsnytt på NRK med krav om at Norge må hjelpe flere journalister, forfattere og aktivister, og særlig kvinner. To dager etter skrev Norsk PEN og samarbeidspartnere kronikken «Afghanistan: Desperate mennesker i livsfare», som sto på trykk i Dagbladet.

Norsk PEN hadde sendt inn søknader til Utenriksdepartementet og Utlendingsdirektoratet om nødvisum og bistand til evakuering for syv ansatte i PEN Afghanistan samt deres familier. Vendepunktet kom den 25. august. Vi ble fortalt at norsk bakkepersonell i Kabul kunne bistå én av de syv familiene med evakuering. Familien fikk et hastevedtak om innreise- og oppholdstillatelse i Norge samme kveld. Dagen etter dro familien til flyplassen i Kabul, men amerikanske soldater slapp dem ikke gjennom sperringene fordi det var mottatt trusler om et angrep mot flyplassen. De allierte styrkene avbrøt all evakuering. På ettermiddagen sprengte en selvmordsbomber seg selv i luften utenfor flyplassen, og minst 170 menneskeliv gikk tapt. Familien som har fått innreise til Norge, ble ikke skadet, men måtte vende tilbake til sitt tilfluktssted i Kabul. Der ble de til oktober. Med midler fra Norsk PENs Krisefond klarte familien å flykte til Islamabad i Pakistan. Der ble de tatt vare på av den norske ambassaden før de i

midten av oktober ankom Norge. De øvrige seks ansatte i PEN Afghanistan kom seg i sikkerhet i Sverige sammen med sine familier.

Afghanistan-utvalget

Norsk PENs Afghanistan-utvalg arbeidet i 2021 med å styrke bevisstheten og kunnskapen om situasjonen for ytringsfrihet i Afghanistan i Norge. Det inkluderte organisering av panelsamtaler og markeringer, deriblant en samtale med Saad Mohseni 18. november, leder for Moby Group/Tolo TV, Afghanistans ledende mediehus. Utvalget har også publisert en rekke artikler og kronikker i norske og internasjonale medier.

11. september deltok Norsk PEN på en solidaritetsmarkering for Afghanistan foran Utenriksdepartementet. Hege Newth holdt appell på vegne av Norsk PEN.

Generalsekretær Hege Newth holdt appell på støtte-markering for Afghanistan utenfor Utenriksdepartementet 11. september.

Tyrkia: Stadig flere frie ytrere blir tiltalt

Etter kuppforsøket i 2016 har ytringsfriheten blitt utsatt for stadig hardere angrep fra regimet.

Forfattere, journalister, aktivister og andre frie ytrere blir utsatt for rettslig trakassering, vilkårlig varetektsfengsling, straffeforfølgelse, voldelige angrep, trusler, overvåking og mishandling. Frie ytrere som arbeider for kurdernes rettigheter eller religiøse, kulturelle og seksuelle minoriteter, er særlig utsatt.

Norsk PEN observerer rettsprosesser i Tyrkia

Norsk PEN har fulgt situasjonen for ytringsfrihet i Tyrkia i flere tiår. I dag er mye av arbeidet konsentrert om å sikre rettssikkerheten i Tyrkia. Vi jobber for og med fengslede forfattere, journalister og andre frie ytrere. Det skjer gjennom kartlegginger, rapportering, informasjonskampanjer, påvirkningsarbeid

observerer rettssaker og rapporterer til omverdenen slik at sakene får internasjonal oppmerksomhet. Norsk PEN observerte syv rettshøringer i Tyrkia i 2021. Disse sakene ble studert i Norsk PENs Turkey Indictment Project.

Osman Kavala: Fortsatt fengslet

I november måtte Osman Kavala og 51 medtiltalte møte i rettsbygningen Çağlayan i Istanbul. Nok en høring i en lang rekke av høringer. Osman Kavala hadde på forhånd meldt at han ikke kom til å stille i retten fordi det var poengløst. Han mente dommeren allerede hadde fattet en beslutning, uavhengig av sakens gang i rettssalen. Norsk PEN var til stede i den fullsatte rettssalen, som den eneste internasjonale sivilsamfunnsorganisasjonen, representert av Norsk PENs nestleder Agnete G. Haaland, Tyrkia-rådgiver Caroline Stockford, kommunikasjonsrådgiver Siri Berge Engerud og Heidi Heggdal, dommer i Oslo Tingrett.

Norsk PEN var til stede på høring i saken mot Osman Kavalas i Istanbul 26. november. Her utenfor rettsbygningen Çağlayan i Istanbul. Fra høyre: Agnete Haaland, tingrettsdommer Heidi Heggdal, Siri Berge Engerud og Caroline Stockford.

Turkey Indictment Project: Juridiske tiltaler får strykarakter

Arbeidet med å evaluere tiltaler mot forfattere, journalister, aktivister og andre frie ytrere i Tyrkia fortsatte i 2021. Ti tiltaler ble vurdert av juridiske eksperter fra Norge, Østerrike, England, Italia, Nederland og Tyrkia. Tiltalene ble evaluert i lys av den tyrkiske grunnloven, og nasjonale og internasjonale standarder som den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og FNs retningslinjer for påtalemyndigheter. Konklusjonen er klar: Ingen av tiltalene som er studert, oppfyller nasjonale eller internasjonale standarder.

Norsk PENs rapport som rettslig bevis

Allerede høsten 2020 ble rapportene brukt som bevis av tyrkiske forsvarsadvokater i rettssaker og søknader til den konstitusjonelle domstolen i Tyrkia, så vel som Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. I 2021 endret Justisdepartementet i Tyrkia artikkel 170 i Prosessloven med følgende tillegg: «Ingen bevis som ikke er relatert til saken skal inkluderes i en tiltale.» Dette imøtekommer vår kritikk av tiltaler som Gezi-rettssaken og Cumhuriyet-rettssaken (henholdsvis over 600 og 200 sider) der vi bemerket at enorme mengder detaljer fra andre, ikke-relaterte saker hadde blitt inkludert i tiltalene.

Rapporten ligger tilgjengelig for alle på vår nettside som en oppfordring til advokater, jurister, organisasjoner, nettverk og nasjonale myndigheter til å benytte rapporten som et pressmiddel overfor Tyrkia for å bedre rettssikkerheten i landet.

The Turkey Indictment Project Report 2021 ble lansert i mars 2022. Med utgangspunkt i rapportfunnene vil Norsk PEN be det tyrkiske Justisdepartementet om å gjennomføre en uavhengig gransking av tiltaler i Høyesterett mot forfattere, journalister og andre som risikerer

fengselsstraff for å ha benyttet seg av sin grunnleggende rett til ytringsfrihet.

Norsk PEN har siden 2019 hatt Caroline Stockford som Tyrkia-rådgiver i 80 prosent stilling og Şerife Ceren Uysal som juridisk rådgiver med ansvar for det tyrkiske tiltaleprosjektet i 50 prosent stilling.

Styremedlem og forlagssjef Gerd Johnsen deltok på en markering utenfor Tyrkias ambassade i Oslo i solidaritet med straffeforfølgte tyrkiske kolleger.

Øst- og Sentral-Europa: Pressefriheten er truet

I land i Øst- og Sentral-Europa, som tidligere har blitt regnet som trygge for journalister, står nå pressefriheten svakere enn før.

Flere land har sunket på pressefrihetsindeksen til Reportere Uten Grenser. I flere tilfeller ser vi at myndigheter tar kontroll over mediene og innfører lover som øker presset mot uavhengige journalister og medieplattformer. I tillegg ser man at desinformasjon og falske nyheter brukes aktivt for å svekke den frie, kritiske og åpne samfunnsdebatten.

Utvalget for Øst- og Sentral-Europa

I 2021 nedsatte Norsk PEN et utvalg for Øst- og Sentral-Europa. Utvalgets oppgave er å bidra til økt oppmerksomhet og bevissthet om situasjonen for ytringsfrihet i Europa, med vekt på land i Øst- og Sentral-Europa. I 2021 har utvalget arrangert og deltatt i debatter, skrevet kronikker og etablert dialog med sentrale politikere og andre relevante aktører. Blant landene som var i fokus i 2021, var Belarus, Bosnia, Tyskland og Ukraina.

Belarus: Sivilsamfunnet fortsetter å protestere mot regimet

Etter at Alexandr Lukasjenko ble gjenvalgt for sjette gang i 2020 har belarusiske myndigheter slått hardt ned på frie ytrere. Sivilsamfunnet responderte med fredelige protester som tiltrakk seg hundretusenvise av personer fra sommeren 2020 til 2021. Som følge av protestene ble flere hundre personer fengslet. Mange sitter fortsatt i fengsel, og det rapporteres om tortur og drap bak murene. I mai 2021

fikk Lukasjenkos jernhånd internasjonal oppmerksomhet da han beordret et Ryanair-fly med den regimekritiske journalisten Raman Pratasevitsj til å lande i Minsk på vei fra Hellas til Litauen, for deretter å arrestere ham.

Stengte PEN Belarus

De siste to årene har over hundre sivilsamfunnsorganisasjoner blitt stengt av belarusiske myndigheter. I august 2021 besluttet Justisdepartementet i Belarus å legge ned PEN Belarus. Noen måneder senere ble også PEN Belarus' nettside blokkert. Norsk PEN aksjonerte mot disse sanksjonene ved å publisere uttalelser og skrive brev til belarusiske myndigheter, samt at vi inngikk et tett samarbeid med PEN Belarus, som fortsatte sitt arbeid i eksil.

Informasjonskampanjer i Norge

Norsk PENs arbeid for Belarus er et svar på de økende angrepene på ytringsfrihet og frie ytrere i landet. Vi samarbeider med PEN Belarus i eksil og sikret akutt økonomisk støtte til frie ytrere på flukt. Norsk PEN deltok på Belarus-markeringen foran Stortinget i august, hvor nestleder Agnete G. Haaland holdt en appell. I august var landets opposisjonsleder Svjatlana Tsikhanowskaja på besøk i Norge. Norsk PEN deltok på et lukket møte med henne, hvor hun fortalte om situasjonen i Belarus og hvordan norske sivilsamfunnsaktører kan engasjere seg i kampen for demokrati og menneskerettigheter i landet.

Støttemarkering for Belarus på Eidsvolls plass 12. august. Norsk PEN deltok og holdt appell. Foto: Benjamin Farnam.

Kina: Stadig flere frie ytrere kneblet

Kina er i en særstilling når det gjelder brudd på menneskerettigheter. Reportere Uten Grenser rangerer landet som det fjerde verste landet i verden når det gjelder ytringsfrihet – hårfint foran Turkmenistan, Nord-Korea og Eritrea.

I Xinjiang-regionen blir uigurer og andre minoritetsgrupper internert og frarøvet kultur og religion. I Hongkong er innbyggerne blitt kneblet og fratatt retten til et uavhengig politisk system. I hele Kina er kritikere av presidenten og kommunistpartiet satt i fengsel eller fratatt sin mulighet til å ytre seg.

I september ble de siste sporene etter massakren på Den himmelske freds plass i Beijing 4. juni 1989 fjernet i Kina. Myndighetene i Hongkong raidet byens 4. juni-museum og tømte lokalene for alle minnegjenstander. Bakgrunnen for razziaen mot museet er den nye sikkerhetsloven i Hongkong som ble innført av sentralmyndighetene i Beijing i 2020. Loven forbyr oppvigleri, løsrivelse, terrorisme og undergraving av myndighetene, men brukes til å slå ned på demokratiforkjempere i Hongkong.

Kina-utvalget overvåker brudd på ytringsfriheten i Kina

I 2021 overvåket og belyste Norsk PEN, med Kina-utvalget i spissen, brudd på ytringsfriheten i Kina gjennom arrangementer, informasjonskampanjer og påvirkningsarbeid rettet mot norske myndigheter. Utvalget fulgte utviklingen i Hongkong tett og har blant annet arrangert visning av den Oscar-nominerte filmen *Do Not Split* og samtale med regissør Anders Hammer, ved siden av å skrive en rekke kronikker i norske medier.

Vinterleker som skjold mot rettighetsbrudd

Ytringsfrihet og demokrati er grunnpilarer i det norske samfunnet, også i idretten. I 2015, da Kina ble tildelt vinter-OL i 2022, hadde fredsprisvinner Liu Xiaobo allerede sittet fengslet i syv år for sitt fredelige arbeid for demokratiske prosesser i Kina. I dag er situasjonen enda verre. I 2021 jobbet Kina-utvalget for å øke bevisstheten om OL i Beijing og for at sport og medaljer ikke må gå på bekostning av menneskerettigheter. I november 2021 inviterte utvalget til debatt om norsk deltakelse i vinter-OL i Beijing 2022, med fokus på hvorvidt en boikott er et aktuelt virkemiddel og hvem som skal bestemme Norges fremgangsmåte.

Debatt om norsk deltakelse i vinter-OL i Beijing 2022 på Litteraturhuset i Oslo. Fra høyre: Daniel Røed-Johansen, Jan Arild Snoen, Frida Blomgren, Gudmund Skjeldal og Trine Angelskår.

Iran: Statlig kontroll og forfølgelse av frie ytrere

Iran er et av verdens mest undertrykkende og farlige land for uavhengige journalister og frie ytrere.

Alle de store mediene er kontrollert av regimet. Forfattere, journalister, aktivister og andre frie ytrere møter sensur, rettsforfølgelse, fengsling og henrettelser.

Gjennom Komiteen for Fengslede forfattere aksjonerte Norsk PEN for rettighetene til journalister, aktivister og andre frie ytrere i Iran. I 2021 fortsatte vi å følge saken til Narges Mohammadi, Norsk PENs

æresmedlem, som i mai ble dømt til 80 piskeslag og 30 måneders fengsel. Vi fulgte videre saken til den iranske poeten og filmskaperen Baktash Abtin, som 8. januar 2022 døde i fengsel. Sakene til Mohammadi og Abtin vitner om hvordan Iran fortsetter å kneble og kvele kritiske stemmer.

Baktash Abtin

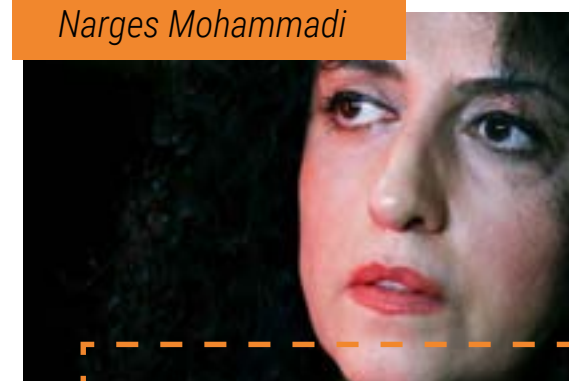

Baktash Abtin

Status: Død

3. desember 2021 dro den iranske poeten og filmskaperen Baktash Abtin til legesenteret i Evin-fengselet, med tydelige covid-19-symptomer. Han ble nektet medisinsk behandling og døde 8. januar 2022. Norsk PEN krever full granskning og ansvarliggjøring av dødsfallet.

Narges Mohammadi

Narges Mohammadi

Status: Fengslet

Journalisten og aktivisten Narges Mohammadi ble fengslet nok en gang i 2021. Hun er nå dømt til åtte års fengsel og 80 piskeslag. Narges Mohammadi ble utnevnt til æresmedlem i Norsk PEN i 2017. Norsk PEN fortsetter å aksjonere for hennes løslatelse og frifinnelse.

USA/Storbritannia: Ytringsfrihet i bakerste rekke i Assange-saken

Verden trenger varslere. Varslere trenger publisister. Én av disse varslerne, Julian Assange, holdes fengslet i Storbritannia for å ha avslørt USAs krigsforbrytelser.

Julian Assange risikerer 175 års fengsel i høysikkerhetsfengsel i USA for å ha avdekket krigsforbrytelser i Irak og Afghanistan gjennom WikiLeaks i 2010. Fortsatt er ingen blitt stilt rettslig ansvarlig for disse forbrytelsene, og Assange har vært fengslet uten dom siden april 2019. I januar 2021 vedtok dommer Vanessa Baraitser at Assange ikke kunne utleveres til USA på grunn av høy selvmordsfare ved ventede harde soningsforhold. Dommen ble anket. Den 10. desember 2021 bestemte High Court i London at Julian Assange kunne utleveres til USA.

Varsler-utvalget fortsetter å aksjonere for hans løslatelse

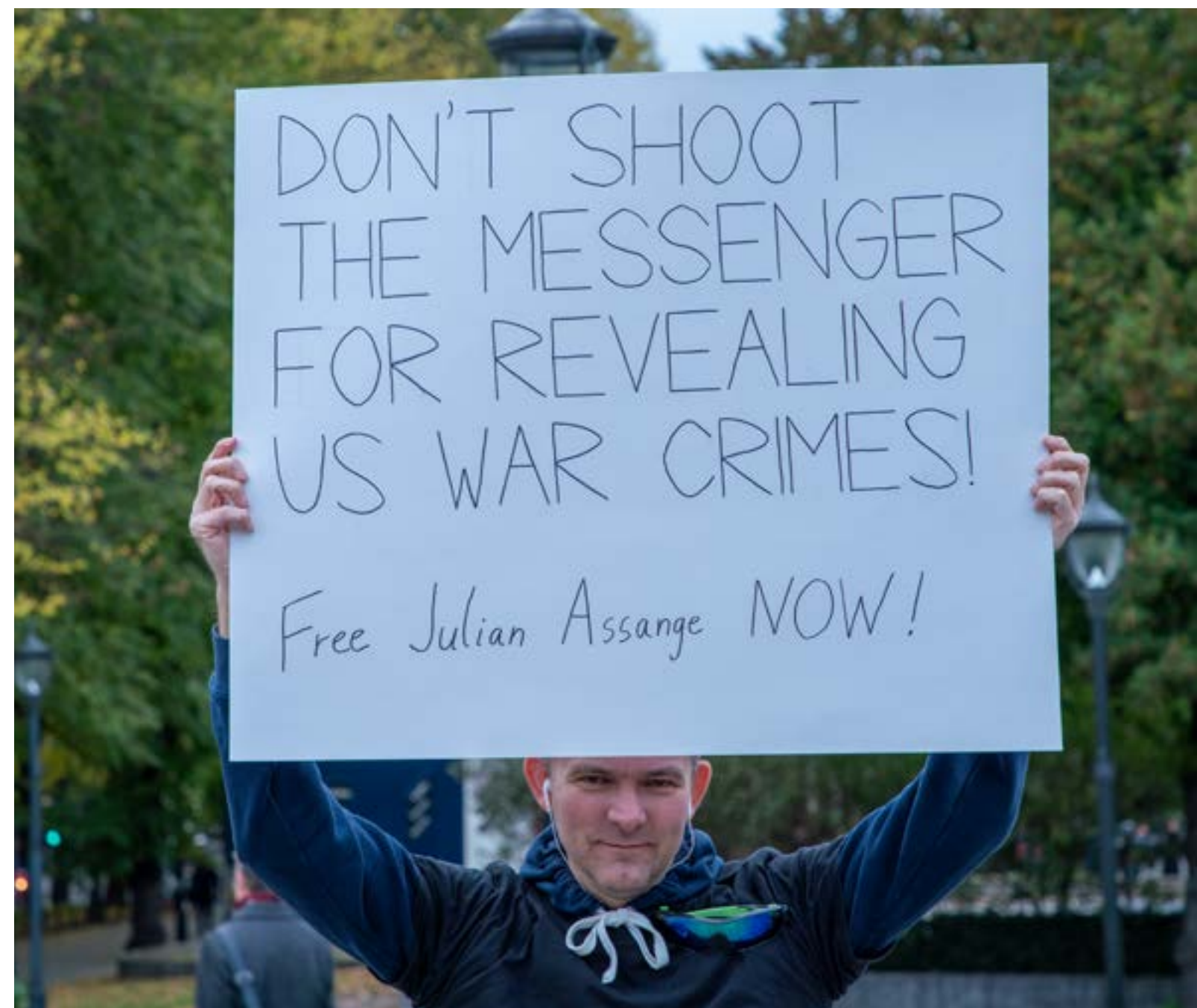
Norsk PEN har fulgt saken siden det ble kjent at amerikanske påtalemyndigheter hadde tatt ut en hemmelig tiltale mot Julian Assange i desember 2018. Vi har deltatt

på alle høringene i saken mot ham og rapportert fra disse til norsk offentlighet.

Norsk PENs Varslerutvalg har arbeidet for hans løslatelse og for at alle tiltaler mot ham må frafalle. På varslerdagen 7. juni 2021 arrangerte utvalget et Assange-program, der Assanges far, John Shipton, ga oss siste nytt om saken. I forbindelse med høring i oktober arrangerte Norsk PEN en markering utenfor Stortinget hvor vi protesterte mot utlevering.

I desember 2021 opprettet Norsk PEN et eget Assange-utvalg som skal styrke arbeidet og mobilisere krefter i Norge, samt bidra til det internasjonale arbeidet for å sikre at Julian Assange ikke blir utlevert til USA.

Norsk PEN var til stede utenfor rettsbygningen i London 27. og 28. oktober under rettssaken mot Julian Assange. Foto: Sara Whyatt.

Norsk PENs støttemarkering for Julian Assange på Eidsvolls plass 4. januar.

Komiteen for fengslede forfattere

Norsk PENs Komité for fengslede forfattere følger opp aksjoner og tiltak fra PEN Internationals Writers in Prison Comitee.

Writers in Prison Committee (WiPC) undersøker og overvåker brudd på menneskerettighetene mot skribenter og forfattere verden over.

Komiteen skriver støttebrev til fengslede forfattere, kunstnere og journalister, protesterer overfor relevante myndigheter og organiserer debatter og arrangementer. I 2021 aksjonerte Komiteen blant annet for løslatelse av Soulaïmane Raïssouni fra Marokko og Meral Şimşek fra Tyrkia.

Soulaïmane Raïssouni

Soulaïmane Raïssouni, Marokko
Status: Fengslet

I juli 2021 ble journalisten Soulaïmane Raïssouni dømt til fem års fengsel for et overgrep han sier aldri har funnet sted. Rettssaken var preget av uregelmessigheter og han var ikke tilstede til å forsvare seg i rettssalen. Helsetilstanden hans har forverret seg kraftig og han har ikke mottatt tilstrekkelig medisinsk behandling. Norsk PEN mener Raïssouni ble fengslet på grunn av sin journalistikk, og ber om at han løslates og frifinnes.

Meral Şimşek

Meral Şimşek, Tyrkia
Status: Tiltalt

Det kurdiske PEN-medlemmet, forfatteren og poeten Meral Şimşek ble funnet skyldig i å lage «terrorpropaganda». Hun ble dømt til ett år og tre måneder i fengsel. I en annen sak risikerer Şimşek inntil fem års fengsel for å ha «gått inn i et begrenset militært område» etter at hun flyktet til Hellas i juni 2021 og ble presset tilbake til Tyrkia. Norsk PEN mener at Meral Şimşek ble dømt på grunn av hennes ytringer, og ber om at dommen og anklagene mot henne bortfaller.

Norsk PENs æresmedlemmer

Aslı Erdoğan, Tyrkia (i eksil)

I august 2016 ble forfatteren og menneskerettighetsaktivisten Aslı Erdoğan arrestert i forbindelse med en razzia mot avisen Özgür Gündem. Avisen hadde publisert flere av hennes artikler der hun argumenterte for en fredelig forsoning mellom Tyrkias ulike folkegrupper. Erdoğan ble anklaget for «medlemskap i en terrororganisasjon» og for å «undergrave nasjonal enhet». Hun ble løslatt i desember 2016 etter 132 dager i fengsel. Aslı Erdoğan forlot Tyrkia og bor nå i eksil. Alle anklager mot henne bortfalt i februar 2022.

Can Dündar, Tyrkia (i eksil)

Can Dündar er tidligere redaktør av den regjeringskritiske avisen Cumhuriyet. I 2015 publiserte avisen en video som viste at tyrkiske myndigheter fraktet våpen til opprørsgrupper i Syria. Dündar ble arrestert i november 2015 og siktet for spionasje og for å støtte en terrororganisasjon. Han satt tre måneder i varetekt. Da dommen falt i siste høring i saken mot Dündar i 2020, ble han dømt til 27 år og seks måneder i fengsel. I dag bor Dündar i eksil i Tyskland.

Edward Snowden, USA (i eksil)

I 2013 varslet Edward Snowden om tvilsom og omfattende statlig og global overvåkning og spionasje, både overfor enkeltland og privatpersoner. Amerikanske myndigheter siktet ham for spionasje og tyveri av statlig eiendom. Snowden flyktet til Russland, hvor han nå bor i eksil. I USA risikerer han livstidsdom.

Ilham Tohti, Kina (fengslet)

Akademikeren og skribenten Ilham Tohti har jobbet for forsoning mellom den forfulgte uigur-minoriteten og den kinesiske majoriteten. På bakgrunn av sitt fredsarbeid ble Ilham Tohti fengslet på livstid etter anklager om «separatisme». I løpet av fengslingen er Tohti blitt utsatt for gjentatte brudd på sine rettigheter. Norsk PEN fortsetter å arbeide for løslatelse av Tohti, blant annet gjennom påvirkning mot norske myndigheter. I 2020 ble Tohti æresmedlem i Norsk PEN.

Ilhan Çomak, Tyrkia (fengslet)

Den kurdiske poeten har i dag sittet 28 år i fengsel, dømt for handlinger han ikke kan ha begått. I 1994 ble den da 21 år gamle tyrkiske geografstudenten Ilhan Çomak arrestert i forbindelse med en fredelig demonstrasjon mot den tyrkiske regjeringens behandling av kurdere. Han ble dømt til døden for «separatisme», dommen ble senere omgjort til livstid. Çomak har skrevet åtte poesisamlinger i fengsel.

Khadija Ismayilova, Aserbajdsjan (utreiseforbud)

Den fremtredende journalisten og menneskerettighetsaktivisten er kjent for å avdekke korrupsjon i Aserbajdsjan. Ismayilova ble arrestert i 2014 anklaget for skatteunndragelse, økonomisk underslag, maktmisbruk og ulovlig forretningsvirksomhet. Anklagene var fabrikkerte, men Ismayilova ble dømt til syv og et halvt års fengsel. Etter omfattende internasjonale protester ble hun løslatt på prøve i mai 2016, men retten opprettholdt tiltalen mot henne og hun fikk tre og et halvt års betinget fengsel, reiseforbud og to års forbud mot yrkesaktivitet.

Narges Mohammadi, Iran (fengslet)

Journalisten og menneskerettighetsaktivisten Narges Mohammadi ble løslatt fra fengsel i oktober 2020. I januar 2022 ble hun dømt til fengsel i åtte år og 80 piskeslag. I følge hennes ektemann varte rettssaken mot henne i fem minutter. De siste 16 årene har hun vært inn og ut av fengsel. Narges Mohammadi ble utnevnt til æresmedlem i Norsk PEN i 2017. Vi holder kontakt med henne og støtter hennes kamp.

Norsk PENs Krisefond

Norsk PENs Krisefond for forfulgte forfattere ble etablert i 2015 for å sikre økonomisk bistand til forfattere, journalister og andre frie ytrere som er i umiddelbar fare grunnet sine ytringer, og som har behov for øyeblikkelig hjelp.

Fondet er basert på donasjoner fra medlemmer og støttespillere, og pengene går uavkortet til mottakerne. I 2021 ble det utbetalt kr 190 459,99 fra Krisefondet. Støtte er sendt til 27 journalister, forfattere og kunstnere fra Afghanistan, Iran, Tyrkia, Zimbabwe, Pakistan, Usbekistan, Myanmar og Bangladesh. Høsten 2021 opplevde vi en stor giverglede i Norge som følge av Talibans maktovertakelse i Afghanistan, da mange ble drevet på flukt. Samlet ble det donert kr. 267 745,27 til Krisefondet i 2021.

Brev fra en mottaker av krisefondspenger:

Dear PEN Norway,
I received your sincere message.
I really do not know how to thank. This amount is a great help to me. A very valuable gift that shows that you do not leave writers alone in this world full of evil and take their hand. This financial aid for me is an example of a thirsty person looking for a sip of water in the desert. Suddenly he reaches a very pleasant spring.
Let me say away from the formalities:
my pen has dried up due to the threats and I have been deprived of the ability to write.
I wish I could get rid of this situation and be in a safe place with the help of [...]. So that I could have the opportunity to write.
I am in the worst condition of life. A house-to-house search [...] has taken my breath away. [...] They threatened to kill me and burn my book. This has worried me a lot. [...]
Thank you again.

Innsamling til Afghanistan: «Ord på overtid»

Etter initiativ fra biblioteket i fribyen Asker ble innsamlingsaksjonen «Ord på Overtid» iverksatt til inntekt for Norsk PEN og ICORNs krisefond. Nærmere 20 bibliotek sluttet seg til kampanjen. I tillegg mottok Norsk PEN betydelige beløp til krisefondet fra medlemmer og organisasjoner. Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening donerte 25.000 kroner. Deichman Bjørvika donerte de 50.000 kronene de fikk da de ble kåret til Årets Bibliotek 2021.

”From the amount I received, I was able to pay the rent for a month, buy some food and raw materials and other needed supplies. Thanks for your help ...

Dette bildet fikk vi fra en journalist fra Afghanistan, som hadde mottatt støtte fra krisefondet.

Fribyordningen: En trygg havn for forfulgte ytrere

Til tross for at fribyarbeidet har vært påvirket av koronapandemien, opplever vi en økende interesse for fribyforfattere og -kunstnere i Norge.

Mange av fribyforfatterne har deltatt på arrangementer, festivaler, utstillinger og seminarer, vært synlige i ulike medieoppslag, utgitt bøker og på andre måter blitt løftet frem i offentligheten.

I 2021 ble det norske fribynettverket utvidet med fire nye fribyer, da Fredrikstad, Bodø, Tønsberg og Sandefjord inngikk medlemskap i ICORN (International Cities of Refuge Network). Dermed teller vi 21 fribyer i Norge i 2021: Asker, Bergen, Bodø, Bø (Midt-Telemark kommune), Drøbak (Frogn kommune), Fredrikstad, Harstad, Haugesund, Horten, Kristiansand, Larvik, Levanger, Lillehammer, Nesodden, Oslo, Sandefjord, Skien, Stavanger, Tromsø, Trondheim og Tønsberg.

Det kom tre nye fribyforfattere til Norge i 2021, hvorav én fra Iran og to fra Afghanistan.

Norsk PEN har nasjonalt koordineringsansvar

Norsk PEN planlegger og gjennomfører årlige nettverksmøter for det norske nettverket av fribyforfattere og lokale fribykoordinatorer. Fribyene veksler på å være lokalt vertskap. Etter at nettverksmøtet i 2020 ble avlyst som følge av pandemien, var det med ekstra stor glede at vi inviterte til fribytreff på Deichman Bjørvika i november 2021 i samarbeid med friby Oslo.

Norsk PEN inviterte til fem digitale fribynettverkstreff i løpet av første halvår av 2021. Tre treff var rettet mot de lokale koordinatorene og andre representanter for fribyene. Ett var for fribyforfatterne og -kunstnerne, og ett var for hele nettverket, både forfattere, kunstnere og koordinatorene.

Hva er Fribyordningen?

En «friby» er en by som har påtatt seg å være vertskap for forfulgte forfattere, journalister, bloggere, kunstnere, musikere og andre frie ytrere, slik at de skal kunne fortsette sitt arbeid og uttrykke seg fritt, uten å frykte trusler, trakassering, sensur eller andre former for knebling. Siden opprettelsen av Fribyordningen i Norge på midten av 1990-tallet har Norsk PEN hatt et særlig ansvar for å bidra til at fribyforfatterne og -kunstnerne i Norge får mulighet til å bli sett og hørt, og Norsk PEN skal være en ressurs i arbeidet som gjøres for fribyforfatterne lokalt i de norske fribyene.

Norsk PENs nasjonale fribykoordinator følger opp dette arbeidet i nært samarbeid med det internasjonale fribynettverket ICORN.

Fribytreff 2021

Etter over ett år med digitale møter, ble det et gledelig gjensyn med noen av fribyforfatterne på Kapittelfestivalen i Stavanger i september. Fra høyre: Selma M. Yonus, Ingeborg Kværne, Amani Aboshabana, Somaya El Sousi, Safaa Khalaf.

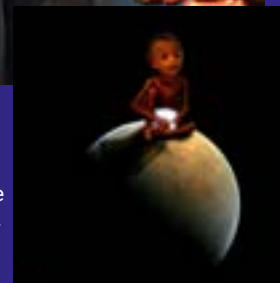

Sensur av fribyforfattere

Mange fribyforfattere og kunstnere er avhengig av sosiale medier for å formidle sitt arbeid. Noen av dem har hundretusenvís av følgere på Facebook og Instagram. I løpet av 2021 har vi imidlertid sett flere eksempler på at kontoene til fribyforfattere og -kunstnere brått har blitt stengt, uten nærmere forvarsel eller forklaring. Norsk PEN mener det er en demokratisk utfordring at de privateide nettgigantene styrer den offentlige samtalen i sosiale medier. Uten tilgang til plattformene får ikke fribyforfattere engang mulighet til å ytre seg i eksil. I 2021 engasjerte Norsk PEN seg derfor særlig i saken til Ahmed Falah og Massaad Abu Fajr.

Øverst: Ahmed Falah
Nederst: Tegningen, laget av Ahmed Falah, som førte til at han ble utestengt fra Instagram.

Ahmed Falah: Utestengt fra Instagram på grunn av en tegning

Fribytegner Ahmed Falah ble utestengt fra Instagram etter å ha publisert en tegning som kritiserte De Forente Arabiske Emiraters rolle i krigen i Jemen. Aktiviteten hans på Facebook ble også begrenset. Sammen med Avistegnernes Hus i Drøbak/Museene i Akershus skrev Norsk PEN 15. mars et brev til Facebook. Kravene var at Instagram-kontoen hans ble gjenåpnet umiddelbart; at begrensningene som var påført Facebook-kontoen, ble opphevet, samt en forklaring på hvorfor den i utgangspunktet ble stengt. Den 7. april ble Instagram-kontoen gjenåpnet, halvannen måned etter at den ble tatt ned. Fortsatt har vi ikke fått noen forklaringer på hvorfor kontoen ble stengt.

Massaad Abu Fajr med sin datter. Foto: Amr Adel

Massaad Abu Fajr: Utestengt fra Facebook i sju måneder

Fribyforfatter Massaad Abu Fajr har i en årrekke vært en aktiv talsperson og forkjemper for Sinaibeduinene i Egypt. I april 2021 ble både hans personlige Facebook-konto (45.000 følgere), og siden han administrerer (9000 følgere), stengt, uten forvarsel eller forklaring. Norsk PEN fulgte opp med et brev til Facebook og ba dem svare på hvorfor kontoene til Massaad Abu Fajr ble stengt, og med krav om at den ble gjenopprettet umiddelbart. Først sju måneder senere, dagen før Abu Fajr skulle møte Joachim Benno fra Facebook Norge på et arrangement på Deichman Bjørvika, ble kontoen hans gjenåpnet. Vi har fortsatt ikke mottatt noen formell forklaring fra Facebook.

Medlemmene i Ungdommens ytringsfrihetsråd har akkurat lansert rapporten Hvordan står det til med ytringsfriheten til ungdom og unge voksne i Norge?

Norsk PEN i Norge

I 2021 videreførte vi arbeidet med Ungdommens ytringsfrihetsråd, blant annet ved å utvikle et skoleopplegg for VGS-elever. Ossietzkyprisen 2021 ble tildelt frie ytrere fra Afghanistan og vi fortsatte å følge opp ulike fagområder gjennom våre tematiske utvalg.

Norsk PEN etablerte i 2015 «Norsk prosjekt for ytringsfrihet og ytringsansvar». Prosjektet er i dag en integrert del av Norsk PENs virksomhet og sikrer deltakelse i norsk ytringsfrihetsdebatt.

Hovedformålet er bevisstgjøring i allmennheten om verdien av fri norsk debatt og god ytringskultur, og dermed høyne kvaliteten og kunnskapen i den offentlige debatten.

Ungdommens ytringsfrihetsråd: Mer opplæring i dialog og debatt

Ungdommens ytringsfrihetsråd, bestående av 16 personer i alderen 16 til 26 år, drøftet i 2020 og 2021 trender og utfordringer som møter ungdom og unge voksne i dagens ytringsklima.

Konklusjonen var klar: Rådet etterlyste mer opplæring i å debattere og bruke ytringsfriheten i praksis. I april 2021 lanserte Ungdommens ytringsfrihetsråd sin rapport «Hvordan står det til med ytringsfriheten til ungdom og unge voksne i Norge?». I rapporten kom rådet med konkrete forslag til hvordan redaksjoner,

utdanningsinstitusjoner, organisasjoner og ikke minst unge selv, kan sikre at unges stemmer blir hørt. Rapporten oppfordrer ungdomsskoler, videregående skoler og universiteter til i større grad å tilrettelegge for debatt og dialog, også om kontroversielle og ubehagelige temaer.

Skoleopplegg: «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...»

Norsk PENs skoleopplegg «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...» er utviklet på bakgrunn av rapporten til Ungdommens ytringsfrihetsråd, i samarbeid med rådets leder Nancy Herz og rådsmedlem Eliana Hercz. Skoleopplegget er tilrettelagt for bruk i undervisningen på videregående skole og møter flere av de overordnede og fagspesifikke læreplanmålene. Det er gratis og tilgjengelig på vår nettside.

Skoleopplegget har som mål å styrke ungdom og unge voksnes forståelse av og kunnskap om ytringsfrihet – i både teori og praksis. Målet er at flere ungdommer og unge voksne skal engasjeres til å bruke stemmen sin og ta del i samfunnsdebatten på en konstruktiv måte.

Skoleforestillingen «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...» på Kapittel. Med Nancy Herz, leder av Ungdommens ytringsfrihetsråd, og rådsmedlem Eliana Hercz.

Om Ungdommens ytringsfrihetsråd

Ungdommens ytringsfrihetsråd ble etablert av Norsk PEN og Fritt Ord i 2020. Rådet ble ledet av Nancy Herz (f. 1996). Rådets medlemmer er Anna Malkenes (f. 2004), Samara Isak (f. 2002), Agnes Nordvik (f. 2002), Katrine Opheim (f. 1999), Oliver Stavik (f. 1999), Sara El-Hasan (f. 1999), Marianne Knudsen (f. 1999), Bibi Fatima Musavi (f. 1998), Haydarali Nawrozi (f. 1998), Henrik Stokken (f. 1996), Nikita Amber Abbas (f. 2001), Steve Contreras (f. 1995), John-Egil Svinsås Johansen Magga (f. 1995), Eliana Hercz (f. 1995), Sheila Feruzi Kassim (f. 1994). Ask Aleks Berglund (f. 1996) bidro i prosjektet frem til februar 2021.

Rapporten til Ungdommens ytringsfrihetsråd ble lansert 28. april 2021.

Ossietzkyprisen 2021: Frie ytrere fra Afghanistan

Ossietzkyprisen 2021 ble tildelt frie ytrere fra Afghanistan for deres fremragende og betydningsfulle innsats for ytringsfriheten.

Et mangfoldig og aktivt sivilsamfunn har vært en av de fremste suksessene i Afghanistan de siste 20 årene. Ytringsfriheten er blitt styrket gjennom et stort antall bokutgivelser, tidsskrifter, aviser, radio- og tv-kanaler, samt bruk av sosiale medier. Frie ytrere har arbeidet for å skape et tolerant, åpent og inkluderende samfunn. Deres pågangsmot, vilje og drivkraft har bidratt til å styrke afghaneres identitet, kulturforståelse, kunnskap,

verdensoppfatning, kritisk tenkning og tilgang til informasjon, åndsverk og litteratur.

Samay Hamed, leder av PEN Afghanistan og en svært anerkjent forfatter, poet og kulturpersonlighet i Afghanistan, mottok Ossietzkyprisen på vegne av afghanske ytrere. Prisutdelingen fant sted på Litteraturhuset i Oslo, 15. november 2021.

Styreleder
Kjersti Løken
Stavrum overrakte
Ossietzky-prisen
til Samay Hamed.

Musikk av Hamid Sakhizada
under utdelingen av
Ossietzkyprisen 2021.

Norsk PENs avdelinger og utvalg for ytringsfrihet i Norge

Avdeling Vestlandet

Norsk PEN har et lokallag på Vestlandet, med hovedsete i Bergen. Norsk PEN Vestlandet ble etablert i 2016 for å befeste det gode engasjementet for ytringsfriheten blant Norsk PENs medlemmer på Vestlandet. Norsk PEN Vestlandet arrangerer egne seminarer og programmer og har et eget styre.

Pressefrihetsutvalget

Pressefrihetsutvalget arbeider for å beskytte den frie pressen og overvåker det publisistiske miljøets vilkår og virksomhet. Utvalget fokuserer på politiske, teknologiske, økonomiske eller andre faktorer som endrer, truer eller på annen måte berører ytringsfriheten. De har et fokus på enkeltpersoner eller grupper av mennesker med få ressurser til å forsvare og fremme muligheten til å ytre seg.

Personvernutvalget

Personvernutvalget bidrar til å sette overvåkning på agendaen i Norge og internasjonalt. Fundamentet for frie ytringer omfatter å kunne ytre seg og til å gi eller motta opplysninger uten innblanding fra myndighetene i form av straff, sensur eller overvåkning. Denne retten er grunnlaget for gruppens arbeid.

Utvalg for litteratur og kunst

Utvalget for litteratur og kunst skal styrke og forsvare kunstnerisk frihet i Norge og internasjonalt. Utvalget skal delta i den

løpende debatten om ytringsfrihetens kår innen litteratur, kunst og formidling. Utvalget skal arrangere debatter, samtaler og andre aktiviteter knyttet til aktuelle saker og problemstillinger.

Varslerutvalget

Varslerutvalget skaper oppmerksomhet om varsling og varsleres forhold i Norge og utlandet. Utvalget arbeider med å støtte internasjonale varslere, blant andre Julian Assange, Edward Snowden og Chelsea Manning. I tillegg bidrar utvalget til å belyse varsling på ulike områder i Norge, til å skape offentlig debatt om varsling gjennom seminarer, offentlige markeringer og ved å avgi uttalelser som høringsinstans i aktuelle saker.

Artica Svalbard

Norsk PEN er samarbeidspartner i prosjektet Artica Svalbard, som tilbyr kunstneropphold i Longyearbyen. Artica Svalbard er et «Artist in residence-program» som gir forfattere og kunstnere mulighet til å bo og jobbe på Svalbard fra én til tre måneder. Formålet med prosjektet er å legge til rette for kunstneriske og kulturelle aktiviteter på Svalbard og støtte utviklingen av kunst og kultur i nordområdene. Norsk PEN innstiller hvert år skribenter til kunstneropphold på Svalbard.

Fire forfattere hadde skriveopphold på Svalbard i 2021, alle nominert av Norsk PEN: Maja Lunde, Sanaa Aoun, Elida Høeg og Beate Heide.

Arrangementer og markeringer

Som følge av pandemien fortsatte mye av Norsk PENs arbeid å skje på digitale flater. Men det stoppet oss ikke fra å arrangere seminarer, markeringer og debatter. Alle våre arrangementer strømmes og videoopptak av arrangementene publiseres på vår YouTube-kanal.

4. januar: Støttemarkering for Julian Assange

I samarbeid med Don't Extradite Assange.

- Rune Ottosen fra Norsk PEN, Mads Andenæs, Jusprofessor, og Bjørnar Moxnes, Rødt, holdt taler.

13.-14. februar: Postkortaksjon på Bergen internasjonale litteraturfestival

Arrangert av Norsk PEN Avdeling.

Vestlandet i samarbeid med LitFest Bergen.

- Publikum ble invitert til å skrive en hilsen til forfattere og journalister som er fengslet, truet og/eller forfulgt.

8. mars: Narges Mohammadi om fengsel, frihet og fremtiden i Iran

- Norsk PENs styreleder Kjersti Løken Stavrum i samtale med kvinneaktivist Narges Mohammadi fra Iran om hvordan det er å leve som feminist, aktivist og idealist i et diktatur. Det var første gang Mohammadi snakket offentlig siden hun slapp ut av fengsel.

8. mars: Diktlesning: Ilhan Sami Çomaks bursdag

I samarbeid med Wales PEN Cymru.

- Ilhan Sami Çomaks familie og venner, samt poeter fra verden over, samlet seg for å lese dikt for Çomak.

11. mars: Filmseminar om Hongkong

Arrangert av Norsk PENs Kina-utvalg.

- Visning av den Oscar-nominerte filmen *Do Not Split* regissert av Anders Hammer, med samtale om demokrati og ytringsfrihet i Hong Kong. Gjester var Anders Hammer og Jessica Chu, leder av Hong Kong-komiteen i Norge. Ingrid Bentzrud fra vårt Kina-utvalg ledet samtalen.

15. mars: The persecution of journalists in Afghanistan

- Styremedlem Kai Eide i samtale med Saad Mohseni, grunnlegger og leder av Moby Group/Tolo TV.

16. april: Utdeling av Ossietzkyprisen 2020 til satiretegnere i Norge

I samarbeid med Avistegnernes Hus og utstillingen POLARISERING.

- Styreleder Kjersti Løken Stavrum delte ut prisen til tegnerne Ahmed Falah, Siri Dokken og Finn Graff som representanter for satiretegnere i Norge.
- Presentasjon av satiretegninger ved Ahmed Falah, fribytegner fra Irak, bosatt i Norge.
- Samtale mellom tegnerne Siri Dokken og Finn Graff. Moderator var Norsk PENs nestleder Kai Sibbern.

3. mai: Markering på Verdens pressefrihetsdag

I samarbeid med Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes Landsforening, Den norske Unesco-kommisjonen og Norsk Presseforbund.

arrangementet ble det også vist et intervju som leder av Varslerutvalget, Rune Ottosen, hadde med John Shipton, faren til Julian Assange.

15. juni: Belarus: Når diktatur møter kultur

Arrangert av Norsk PENs Utvalg for Øst- og Sentral-Europa.

- Katarina Goldfain Johnsen, medlem av Utvalg for Øst- og Sentral-Europa, i samtale med Darya Shut, Belarusisk forening i Norge Razam, Ane Tusvik Bonde, Human Rights House Foundation, Christian Kjelstrup, redaktør i Samtiden og Julia Tsimafejeva, forfatter fra Belarus.

22. juni: Lansering av Turkey Indictment Project Report 2020

- Banu Güven, journalist og programleder, i samtale med Kjersti Løken Stavrum, styreleder i Norsk PEN, Nacho Sanchez Amor, medlem i Europaparlamentet, Sergey Lagodinsky, medlem i Europaparlamentet, Caroline Stockford, Norsk PENs Tyrkia-rådgiver, Ceren Uysal, juridisk Tyrkia-rådgiver i Norsk PEN og Ayşe Bingöl Demir, advokat.

Lansering av skoleopplegget «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men ...», 30. august. Fra høyre: Nancy Herz, Nikita Amber Abbas, Katrine Opheim og Oliver Stavik.

- På Verdens pressefrihetsdag deltok Norsk PEN på markering for de 212 personene som i Norge mistet livet fordi de publiserte illegale aviser under andre verdenskrig.

20. mai: Tyskland, Polen og Ungarn under lupen: En panelsamtale om ytringsfrihet i Europa

Arrangert av Norsk PENs Utvalg for Øst- og Sentral-Europa.

- Ingrid Vik, medlem av Utvalg for Øst- og Sentral-Europa, i samtale med Ingrid Brekke, journalist og forfatter, og Astrid Sverresdotter Dypvik, medlem av Utvalg for Øst- og Sentral-Europa. Agnete G. Haaland, Norsk PENs nestleder, innledet samtalen.

1. juni: Årsmøte Norsk PEN

Årsmøtet ble gjennomført digitalt.

7. juni: Varslerdagen 2021: Hvor farlig er det egentlig å varsle?

Arrangert av Norsk PENs Varslerutvalg.

- Kai Sibbern, medlem av Norsk PENs Varslerutvalg, i samtale med Birthe Eriksen, advokat og varslingseksper, Professor emeritus Petter Gottschalk, Handelshøgskolen BI, Nicolai Skridshol, partner i advokatfirmaet Sands. Under

Panelsamtale 20. mai om ytringsfrihet i Europa. Fra høyre: Ingrid Vik, Ingrid Brekke, Astrid Sverresdotter Dypvik

30. august: Lansering av skoleopplegget «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...»

- Lanseringen av skoleopplegget «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...» inviterte rundt 60 skoleelever til en samtale om ungdom og ytringsfrihet. Nancy Herz, leder av Ungdommens ytringsfrihetsråd, i samtale med rådsmedlemmer Katrine Opheim, Oliver Stavik og Nikita Amber Abbas.

11. september: Støttemarkering for Afghanistan

- Støttemarkering for Afghanistan utenfor Utenriksdepartementet arrangert av Zahir Athari. Appell ved Hege Newth, Norsk PENs generalsekretær, med flere.

23. september: Skoleforestilling under Kapittelfestivalen «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men...»

- Skoleopplegget «Det har aldri vært lettere å ytre seg, men ...» inviterte rundt 100 skoleelever under Kapittelfestivalen til en samtale om ungdom og ytringsfrihet. Nancy Herz, leder av

Ungdommens ytringsfrihetsråd, i samtale med rådsmedlem Eliana Hercz.

23. september: Ytringsfrihetsprisen: Dmitry Strotsev og Hanna Komar

Arrangert av Norsk PEN Avdeling Vestlandet i samarbeid med Kapittelfestivalen og Den norske Forfatterforening.

- Et digitalt møte med Hanna Komar og Dmitry Strotsev fra Belarus, vinnerne av Forfatterforeningens ytringsfrihetspris. Moderator: Jan H. Landro, leder av Norsk PEN Vestlandet.

30. september: Totalitære regimer, masse mord og moralsk medansvar

Arrangert av Norsk PENs Pressefrihetsutvalg.

- Thomas Spence, leder av Pressefrihetsutvalget, i samtale med professor Bernt Hagtvat, politisk redaktør Bjørgulv Braanen og kommentator Harald Stanghelle.

13. oktober: Ja, vi elsker krigen!

Arrangert av Norsk PENs Utvalg for litteratur og kunst.

- Kari F. Brønne, leder av utvalget for litteratur og kunst, i samtale med Marte Michelet, journalist og forfatter, Tore Rem, litteraturviter og biograf, Synne Corell, historiker og forfatter, og Harald Rosenløw Eeg, dramatiker og forfatter.

22. oktober: Støttemarkering for Julian Assange

Arrangert av Norsk PENs Varslerutvalg.

- I forkant av rettssaken til Julian Assange 27.-28. oktober om utlevering til USA. Ordstyrer var Rune Ottosen, leder av Varslerutvalget, dikt ved Torgeir Rebolledo Pedersen, og appeller ved Stortingsrepresentant Sofie Marhaug, Rødt, professor Gisle Selnes, Universitet i Bergen, og Hege Newth, Norsk PENs generalsekretær.

2. november: Hvordan skal Norge forholde seg til Beijing-OL?

Arrangert av Norsk PENs Kina-utvalg.

- Trine Angelskår, leder av Kina-utvalget, i samtale med Gudmund Skjeldal, stipendiat i idrettshistorie ved Institutt for idrett og samfunnsvitenskap på Norges idrettshøgskole, Daniel Rød-Johansen, sportskommentator i Aftenposten, Jan Arild Snoen, forfatter og journalist, og Frida Blomgren, leder for samfunnskontakt og idrettspolitik i Norsk idrettsforbund. Innleder: Torbjørn Færøvik, medlem av Kina-utvalget.

10. november: Propaganda, sensur og mediemanipulasjon: Hva skjer med pressefriheten på Balkan?

Arrangert av Norsk PENs Utvalg for Øst- og Sentral-Europa.

- Astrid Sverresdotter Dypvik, medlem av Utvalg for Øst- og Sentral-Europa,

Arrangement om pressefriheten på Balkan 10. november. Fra høyre: Jon Kværne, Ingrid Vik og Astrid Sverresdotter Dypvik.

i samtale med oversetter og Balkan-ekspert Jon Kværne og Ingrid Vik, medlem av Utvalg for Øst- og Sentral-Europa.

15. november: Utdeling av Ossietzkyprisen 2021 til frie ytrere fra Afghanistan

- Samay Hamed, leder av PEN Afghanistan, poet, forfatter og journalist, tok imot prisen på vegne av afghanske ytrere.
- Musikalsk innslag ved Hamid Sakhizada, innlegg ved Hege Newth, generalsekretær i Norsk PEN, Kjersti Løken Stavrum, leder av Norsk PEN, Elisabeth Eide, leder av Norsk PENs Afghanistan-utvalg, Jørgen Lorentzen, medlem av Komiteen for fengslede forfattere, Norsk PEN.
- Agnete G. Haaland, nestleder i Norsk PEN, i samtale med Samay Hamed og Hasina Shirzad, journalist og medlem av Norsk PENs Afghanistan-utvalg.

16. november: Aksjon utenfor den tyrkiske ambassaden

I samarbeid med Dommerforeningen, Helsingforskomiteen, Juristforbundet, den Internasjonale juristkommisjonen (ICJ), Amnesty og Politijuristene.

- Advokater samlet seg i en rekke europeiske land seg foran Tyrkias ambassader, iført kapper. Kravet var at forfølgelsen av tyrkiske advokater, dommere, journalister og menneskerettsforkjempere må stanse.

17. november: Fornektelse eller sunn skepsis?

Arrangert av Norsk PEN Vestlandet i samarbeid med Bergen offentlige bibliotek.

- Jan H. Landro, leder av Norsk PEN Vestlandet, i samtale med forfatter Carsten Jensen og filosof Lars Fr. Svendsen.

18. november: Talibanstyre: Slutten på ytringsfrihet i Afghanistan?

Arrangert av Norsk PENs Afghanistan-utvalg.

- Kai Eide, styremedlem i Norsk PEN, i samtale med Saad Mohseni, grunnlegger og leder for Moby Group, og Hasina Shirzad, journalist og medlem av Norsk PENs Afghanistan-utvalg. Innlegg ved Elisabeth Eide, leder av Norsk PENs Afghanistan-utvalg, og kulturelt innslag ved Waheed Warasta, fribyforfatter og tidligere leder av PEN Afghanistan.

4. desember: Digital postkortaksjon

- Den årlige postkortaksjonen på Litteraturhuset i Oslo måtte avlyses grunnet koronarestriksjoner. Aksjonen ble derfor omgjort til en digital postkortaksjon.

9. desember: At the forefront for freedom of press in Russia

I samarbeid med Nobels Fredssenter, Norsk Journalistlag, Helsingforskomiteen og Human Rights House Foundation.

- Agnete Haaland, Norsk PENs nestleder, i samtale med Elena Milashina, journalist i Novaya Gazeta, og Nadezhda Azhgikhina, journalist og leder for PEN Moskva.

10. desember: Lystog for fredsprisvinnerne Dmitrij Muratov og Maria Ressa

I samarbeid med Norges Fredsråd, Human Rights House, Amnesty Norge, Norsk Redaktørforening, Norsk Journalistlag og Helsingforskomiteen.

Lystog i forbindelse med utdelingen av Nobels fredspris 10. desember.

Informasjon og medier

Til tross for pandemi var 2021 et innholdsrikt år for Norsk PEN. Vi økte vår synlighet og tilstedeværelse i norske medier og på våre digitale plattformer.

Sammen med Norsk PENs styre, utvalg og medlemmer fortsatte administrasjonen kommunikasjons- og pådriverarbeid rettet mot norske og utenlandske myndigheter, relevante aktører, det norske sivilsamfunnet og, ikke minst, våre egne medlemmer. Dette omfattet publisering av tekster og visuelt materiale, som artikler, kronikker, filmer og dikt, på digitale flater og i norske medier.

Norsk PENs digitale verden

Ny nettside

Etter at vi utarbeidet ny visuell profil høsten 2020, fikk Norsk PEN ny nettside våren 2021. Den nye nettsiden står i stil med vår visuelle profil, med lett tilgjengelig informasjon om situasjonen for ytringsfrihet i Norge og våre fokusland, samt informasjon om vårt arbeid og våre aktiviteter. Kikkut står utforming av nettsiden.

I 2021 publiserte Norsk PEN 92 tekster på nettsiden. Vi hadde 28 538 treff i perioden. Bortsett fra landingssiden og om oss-siden er skoleopplegget mest besøkt. Den mest leste nyhetsartikkelen var «Norsk PEN fordømmer utfallet i saken mot Julian Assange» fra 10. desember. Dette var dagen da den britiske ankedomstolen besluttet at Assange kunne utleveres til USA. Den ble lest 241 ganger.

Facebook

I 2021 publiserte Norsk PEN 192 innlegg på Facebook, og fikk 588 nye følgere. Vi når over 21 000 personer hver måned med våre

innlegg. Årets mest leste innlegg handlet om Donald Trump: «President Trumps ytringer bør ikke utestenges fra Facebook og Instagram». Innlegget fikk tre ganger mer oppmerksomhet (målt i rekkevidde) enn et gjennomsnittlig innlegg på Facebook. Ikke minst førte innlegget med seg en bred diskusjon i kommentarfeltet. Over 300 kommentarer ble ytret under innlegget. Diskusjonen var saklig og variert.

Instagram

I 2021 publiserte Norsk PEN 25 innlegg på Instagram. Bildet fra Pressefrihetens dag fikk mest oppmerksomhet med 104 «likes». Den dagen la Hege Newth og Rune Ottosen ned krans på minnesmerke for den illegale pressen i Hydroparken i Oslo, sammen med Norsk Journalistlag, Den norske UNESCO-kommisjonen, Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening og Mediebedriftenes Landsforening. Videoen fra Ungdommens ytringsfrihetsråd ble godt sett med 225 avspillinger. Kampanje om økonomisk støtte ble også mye sett på Instagram.

Twitter

I 2021 publiserte Norsk PEN 164 innlegg på Twitter, og fikk 325 nye følgere. I 2021 ble vår profil besøkt 22 680 ganger. Det var oppdateringer om Julian Assange og Tyrkia som fikk mest oppmerksomhet.

YouTube

I 2021 publiserte Norsk PEN 24 filmer på YouTube, inkludert digitale arrangementer, intervjuer og korte dokumentarfilmer. Vi fikk 162 nye abonnenter, og filmene har så langt generert 20 515 avspillinger, som er en økning på hele 162 prosent fra 2020.

Synlighet i norske medier

I 2021 ble 15 kronikker og leserinnlegg publisert på vegne av Norsk PEN, skrevet av administrasjonen, styremedlemmer og utvalgsmedlemmer:

- **Bosnia på randen?** av Ingrid Vik og Astrid Sverresdotter Dypvik, medlemmer av Norsk PENs Utvalg for Øst- og Sentral-Europa, Aftenposten, 27. november 2021.
- **Hva skal du gjøre med OL-floken, Trettebergstuen?** av Trine Angelskår, leder av Norsk PENs Kina-utvalg, VG, 24. november 2021.

- **Hvem blir den neste?** av Rune Ottosen, leder av Norsk PENs Varslerutvalg, Klassekampen, 26. oktober 2021.
- **Desperate mennesker i livsfare** av Hege Newth, generalsekretær i Norsk PEN, Sandra Petersen, daglig leder i Det norske menneskerettighetsfond, Liv Kjølseth, generalsekretær i Afghanistankomiteen, Jostein Kobbeltvedt, daglig leder i Raftostiftelsen, Dagbladet, 26. august 2021.

-

Organisasjon

Styret

Frem til årsmøtet 1. juni 2021:

Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern (nestleder), Ingeborg Senneset, Arne Svingen, Asieh Amini, Kai Eide, Øivind Hånes, Gerd Johnsen og Agnete Haaland. Varamedlemmer: Teresa Grøtan, Lars Gule og Nazneen Khan-Østrem.

Etter årsmøtet 1. juni 2021:

Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete G. Haaland (nestleder), Asieh Amini, Arne Svingen, Gerd Johnsen, Ingeborg Senneset, Kai Eide, Kai Sibbern og Øivind Hånes. Varamedlemmer: Teresa Grøtan, Lars Gule og Marta Breen. Styret har avholdt seks møter i perioden og behandlet tre styresaker per e-post.

Arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget

Kjersti Løken Stavrum (leder), Agnete G. Haaland (nestleder), Kai Eide og Gerd Johnsen. Leder av Komiteen for fengslede forfattere, Øivind Hånes, har stilt som observatør i utvalget. Arbeidsutvalget har avholdt syv møter i 2021 og behandlet tre saker per e-post.

Valgkomiteen

Dag Larsen (leder), Brit Bildøen, Rune Ottosen og Thomas Spence.

Avdeling Vestlandet

Jan H. Landro (leder), Guri Fjeldberg, Bjørn Sortland, Toril Hanssen og Leikny Haga Indergaard. Varamedlem: Nuray Yildirim Gullestad. Styret har hatt fire møter i løpet av året.

Utvalg og komiteer

Komiteen for fengslede forfattere: Øivind Hånes (leder), Mari Moen Holsve, Jørgen Lorentzen, Asieh Amini og Alexander Leborg.

Utvalget for Øst- og Sentral-Europa:

Agnete Haaland, Katarina Goldfain Johnsen, Astrid Sverresdotter Dypvik, Øyvind Strømmen, Ingrid Vik og Amund Trellevik.

Kina-utvalget: Trine Angelskår (leder), Inger Bentzrud, Harald Bøckman, Torbjørn Færøvik, Kari Nøst Hegseth og Gerd Johnsen.

Afghanistan-utvalget: Elisabeth Eide (leder), Eugene Schougin, Kai Eide, William Nygaard, Amund Bjørnsnes og Hasina Shirzad.

Personvernutvalget: Eva Stenbro (leder), Kjersti Løken Stavrum og Kristine Foss.

Varslerutvalget: Rune Ottosen (leder), Kai Sibbern og Trond Strøm. Kai Sibbern ble gjenvalgt som leder av Varslerutvalget i desember, med Rune Ottosen og Trond S. Strøm som medlemmer.

Pressefrihetsutvalget: Thomas Spence (leder), Kjersti Løken Stavrum, Annette Groth, Mina Liavik Karlsen, Siri Gedde-Dahl, Nina Kristiansen, Hege Ulstein og Erik Inderhaug.

Utvalg for litteratur og kunst: Kari Brænne (leder), Gabriel Moro og Arne Svingen.

Assange-utvalget: Styret opprettet et eget Assange-utvalg i desember med Rune Ottosen (leder), William Nygaard, Erling Borgen og Eva Stenbro.

Representasjon i PEN Internationals komiteer:

- Writers in Prison Committee: Øivind Hånes.
- Translation and Linguistic Rights Committee: Arne Svingen.
- Writers for Peace Committee, Women Writers' Committee: Elisabeth Eide.

Administrasjon

- Generalsekretær: Hege Newth.
- Nasjonal fribykoordinatør: Ingeborg Kværne.
- Kommunikasjonsrådgiver: Katarina Goldfain Johnsen frem til 1. mars 2021. Siri Berge Engerud fra 1. april 2021.
- Kommunikasjonsmedarbeider: Benyamin Farnam startet i oktober 2021.
- Tyrkiarådgiver: Caroline Stockford.
- Juridisk rådgiver på Tyrkia: Şerife Ceren Uysal.

Norsk PENs støttespillere:

- Den norske Forleggerforening
- Dramatikerforbundet
- Fritt Ord
- Kritikerlaget
- Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning
- Kulturrådet
- Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere
- Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening
- Norsk Journalistlag
- Norsk Oversetterforening
- Svenske konsulatet i Istanbul, Tyrkia
- Utenriksdepartementet

Norsk PENs styre etter årsmøtet 2021: Leder Kjersti Løken Stavrum, nestleder Agnete G. Haaland, Gerd Johnsen, Arne Svingen, Kai Eide, Asieh Amini, Arne Svingen, Ingeborg Senneset, Øivind Hånes og Kai Sibbern. Varamedlemmer er Marta Breen, Teresa Grøtan og Lars Gule.

Økonomi

Regnskapet for 2021 viser at Norsk PEN har en økonomi i positiv balanse. De totale driftsinntektene utgjorde i 2021 kr 7 731 795, mot kr 7 740 814 i 2020. Driftskostnadene viser kr 7 642 248, mot kr 7 609 461 i 2020.

Årsresultatet i 2021 ble et overskudd på kr 91 938, til sammenlikning var overskuddet i 2020 på kr 137 345.

Revidert årsregnskap 2021 med noter er bakerst i denne meldingen.

Driften av Norsk PEN ble i 2021 støttet med gode bidrag fra Den norske Forleggerforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk Journalistlag, Norsk Oversetterforening, Dramatikerforbundet, Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere og Kritikerlaget. Sammen med medlemskontingentene og prosjektkoordineringsbidrag fra UD-finansierte prosjekter dekker disse midlene faste driftskostnader.

Høsten 2021 innvilget Kulturrådet ettårig tilskudd fra Kulturrådets Aspirantordning til å ansette en kommunikasjonsmedarbeider.

Norsk PENs internasjonale arbeid ble i hovedsak finansiert av UD. I dette arbeidet inngår stillingen som nasjonal fribykoordinator, stipend til de norske fribyene, et stort arbeid i Tyrkia, videreføring av støtten til PEN Afghanistan og driften av Forfatternes Hus i Kabul, samt støtte til PEN Internationals arbeid i Midtøsten og Afrika. Vårt arbeid med The Turkey Indictment Project ble støttet av det svenske konsulatet i Istanbul, i tillegg til UD.

Norsk PEN mottok

- prosjektstøtte fra Fritt Ord.
- midler fra Kulturdepartementets gaveforsterkningsordning.
- prosjektstøtte fra Norsk PENs fond for ytringsfrihet.

Regnskap og revisjon

Regnskapet er blitt ført av Ann Christin Rossholt. Revisor er Kåre Uppstrøm, Baker Tilly Grimsrud & Co ANS.

Bank

Bankforbindelsen er Cultura Bank. Norsk PEN har en avtale om opprettelse av støttekonto i Cultura Bank.

Norsk PENs krisefond

I 2021 ble det utbetalt kr 190 459,99 fra Krisefondet. Støtte er sendt til 27 journalister, forfattere og andre frie yrere fra åtte land. Samlet ble det donert kr. 267 745,27 til Krisefondet i 2021.

Langsiktig finansiering – Norsk PENs fond for ytringsfrihet

Norsk PENs fond for ytringsfrihet ble etablert 31. januar 2019. Følgende 12 stiftere har sjenerøst investert én million kroner hver til fondet: Amedia, Aschehoug, AS Forlagsfinans, Cappelen Damm, Dagbladets Stiftelse, Erik Must AS, Ferd AS, Gyldendal, Jostein Gaarder, NHST Media Group, Polaris Media og Schibsted ASA/ Stiftelsen Tinius.

I tillegg har fondet mottatt bidrag fra støttespillerne Gunnar Sønstebys Minnefonds pris, Jan og Harald Møller, Gabi og Anette Gleichmann og en anonym giver. Stiftelsens formål er å arbeide for ytringsfrihet, særlig gjennom å støtte Norsk PEN.

Det ble tatt ut kr 400 000 i avkastning fra fondet i 2021. Midlene ble tildelt Norsk PENs arbeid for ytringsfrihet etter søknad.

På fondets årsmøte 25. mai 2021 var følgende valgt inn i styret: Kjersti Løken Stavrum (leder), Kai Sibbern, John Arne Markussen, John Tørres Thuv og Anders Møller Opdahl.

Resultatregnskap

Alle beløp i NOK	Note	2021	2020
DRIFTSINNTEKTER:			
Tilskudd Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening		150.000	150.000
Medlemskontingenter		387.850	361.370
Tilskudd Forleggerforeningen		250.000	250.000
Tilskudd Skribentorganisasjonene		100.000	105.000
Tilskudd Norsk Journalistlag		90.000	90.000
Tilskudd Kritikerlaget		10.000	10.000
Tilskudd Fritt Ord, det norske prosjektet		500.000	400.000
Tilskudd Fritt Ord, Afghanistan		70.000	73.465
Prosjektinntekter UD -midler		4.370.333	4.858.636
Det Svenske konsulatet i Istanbul		229.246	185.536
Tilskudd fra Kulturdepartementet - Gaveforsterkning		270.000	418.755
Tilskudd andre prosjekter		0	286.389
Annen driftsinntekt		1.304.366	551.663
Sum driftsinntekter		7.731.795	7.740.814
DRIFTSKOSTNADER:			
Kontingenter		148.689	87.088
Lønnskostnad	2	1.693.153	1.267.024
Administrasjonskostnader	2	568.043	522.637
Prosjektkostnader UD-midler		4.370.333	4.854.585
Prosjektkostnader andre prosjekter		862.030	876.127
Sum driftskostnader		7.642.248	7.609.461
Driftsresultat		89.547	131.353
FINANSINNTEKTER OG-KOSTNADER:			
Annen finansinntekt		2.391	2.391
Resultat av finansposter		2.391	5.992
ÅRSRESULTAT		91.938	137.345
OVERFØRINGER:			
Avsatt til annen egenkapital		91.938	137.345

Balanse per 31. desember

Alle beløp i NOK

EIENDELER	Note	2021	2020
OMLØPSMIDLER:			
Fordringer			
Medlemsfordringer	4	0	17.746
Andre kortsiktige fordringer		100.699	27.299
Sum fordringer		100.699	45.045
Bankinnskudd	3	1.871.127	1.805.169
Sum omløpsmidler		1.971.796	1.850.214
SUM EIENDELER		1.971.796	1.850.214
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL:			
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		712.538	620.599
Sum egenkapital		712.538	620.599
GJELD:			
Langsiktig gjeld			
Andre avsetninger for forpliktelser	5	198.706	112.237
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		0	18.797
Offentlige trekk og avgifter	5	171.342	125.805
Annen kortsiktig gjeld	5	889.210	1.011.268
Sum kortsiktig gjeld		1.060.552	1.155.869
Sum gjeld		1.259.258	1.800.625
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		1.971.796	1.850.214

Noter til årsregnskapet for 2021

Alle beløp i NOK

1. REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak i Norge. Regnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper som historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekt inntektsføres når den er opptjent. Utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt inntektsføres. Årsregnskapet er avlagt etter samme prinsipper som i foregående år.

2. YTELSE TIL ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Det har i gjennomsnitt vært ansatt 4 årsverk i regnskapsåret. Det har ikke vært utbetalt godtgjørelse til styret i 2021.

	2021	2020
Lønnskostnader		
Lønninger	1.966.126	1.828.819
Arbeidsgiveravgift	342.800	278.829
Pensjonskostnader	354.149	220.429
Andre personalkostnader	22.512	2.007
Lønninger	-992.434	-1.061.060
Totale lønnskostnader	1.693.153	1.269.024

3. BUNDNE MIDLER BANKINNSKUDD

Bankinnskudd for skattetrekk	90.139
UD-midler og andre prosjektmidler	991.453
Andre bundne midler	28.917
Sum øremerkede midler	1.110.509

4. MEDLEMSFORDRINGER

Fordringer er vurdert til laveste av pålydende og virkelig verdi. Det er foretatt en avsetning til mulig tap på medlemsfordringer på kr 129.965 pr. 31. desember 2021, og som utgjør hele det utestående beløpet pr. 31. desember 2021.

5. AVSTENING ØREMERKEDE MIDLER

Ubenyttet tilskudd prosjektmidler	640.069
Skyldig forskuddstrekk	89.995
Annen avsetning	198.706
Sum avsetning øremerkede midler	928.771
Annen kortsiktig gjeld	330.487
Sum gjeld	1.259.258

PENs Charter

PENs arbeid hviler på fire prinsipper, som i stor grad har stått siden opprettelsen av PEN i 1921:

1. Litteratur kjenner ingen grenser og må kunne spres fritt mellom mennesker, uavhengig av politisk eller internasjonal uro.
2. Under alle forhold, og spesielt i krigstid, må kunstverk, menneskehetens åndsverk i vid forstand, ikke utsettes for nasjonalt eller politisk press.
3. PENs medlemmer skal til enhver tid bruke den innflytelse de måtte ha til å fremme forståelse og gjensidig respekt mellom nasjoner og folkegrupper. De forplikter seg til å gjøre sitt ytterste for å bekjempe alt hat og fremme idealet om fred og likeverd for alle mennesker.
4. PEN forsvarer prinsippet om at tanker skal flyte uhindret innen hver enkelt nasjon og mellom nasjonene, og medlemmene forplikter seg til å kjempe mot enhver form for undertrykkelse av ytringsfrihet i eget land og – så sant det er mulig – også i global sammenheng. PEN bekjenner seg til en fri presse og protesterer mot vilkårlig sensur i fredstid. PEN mener at verdens nødvendige utvikling i retning av en bedre organisert politisk og økonomisk orden forutsetter muligheten for uhindret kritikk av regjeringer, administrasjoner og institusjoner. Og siden frihet innebærer selvbeherskelse, pålegger medlemmene seg å være vaksomme overfor den frie presses iboende farer, som å komme med løgnaktige påstander eller bevisste usannheter og forvrengte fakta for politiske og personlige siktemål.

Styret og administrasjonen var samlet til strategiseminar på Utøya i oktober. Her ved minnesmerket Lysningen.

